

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 10

* ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 7 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1915

* ΑΡΙΘΜΟΣ 555

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΨΥΧΑΡΗ

Ο ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Ἐπέρασαν ἀπὸ τότε δεκατρία χρόνια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

G. BRANDES. Γιὰ τὸν Ἰψεν καὶ τὴ ζωὴ του (συνέχεια).
Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Νὰ κυμαρήσῃ ἡ Ἐθνικὴ πολιτικὴ.
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Τὸ βιβλίο τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ (συνέχεια).
ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. Τὸ ξεριζωμένο δέντρο.
ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ. Ὁ Γούναρης.
Τ. Τὸ ἀγόνισμα τοῦ κ. Πάλλη.
ΤΣ. Ὁ θάνατος τοῦ παγωνιοῦ.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

✱ ΤΟ ΞΕΡΡΙΖΩΜΕΝΟ ΔΕΝΤΡΟ ✱

Γέρικο γιγαντόδεντρο πῶδεις τὸ μπουρίνι
καὶ νικητὴς σ' ἐκύταζε νὰ σκύβῃς πρὸς τὸ δρόμο,
κλαδιά καὶ παρακλάδια σου στενάξαν κι' ὁ κορμός σου
σὺν κάστρῳ ἔπεσε βόγγοντας καὶ σπέρνοντας τὸν τρόπο

Στὰ πυκνωμένα φύλλα σου κοπήκαν τὰ τραγούδια
καὶ τὰ πουλάκια ἀφήκανε τὴν ἀγκαλιά σου ὁμάδι.
Βαρειὰ πελένια πέσανε στὰ χέρια σου τὰ μύρια
σὺν ξαπλωμένο σ' εἶδανε, μιᾶς δύναμει ὁμάδι.

Καὶ μοναχὴ σ' ἀπόμεινε πιστὴ ὡς τὸ χαμό σου,
ἡ ἀγράμπελὴ πού ξεφυγῆει πλεγμένη στὸν κορμό σου.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΣΑΑΔΗ.—Ὁ μόνος πλοῦτος εἶναι νὰ ξέρεις νὰ καταναίξῃς
τὶς ἐπιθυμίες σου.

ΣΑΑΔΗ.—Μὴν κοιμάσαι βαρὺ, Βασιλιά ! Πρέπει νὰ μπουρ-
ρεῖς νάκουξ τὴν ἀδύνατη φωνὴ τῶν ὑπηκόω σου πού μπουρ-
μουρρίζει : Δικαιοσύνη !

HEINE.—Ἡ γῆς εἶναι ὁ μεγάλος βράχος πού ἀπάνω του
στέκει δεμένη ἡ Ἀθροπότη, ὁ πραγματικὸς αὐτὸς Προμη-
θεὺς, καὶ σπαράζεται ἀπὸ τὸ γύπα τῆς Ἀμφιβολίας. Ἐκλεψε
τὸ φῶς, γιὰ τοῦτο μαρτυρεῖται τώρα.

ΣΑΑΔΗ.—Δὲν εἶναι πὺλ γελοῖος ὁ ποντικὸς ἀπὸ τὴν τί-
γρη, ἂν πέσουνε κ' οἱ δυὸ στὴν παγίδα. Κ' οἱ δυὸ στὴν ἴδια
ἀξιοδάκρυτη κατάστασι θὰ βρεθοῦνε.

Παραμονὴ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1902. Τὰ
φύλλα τῆς Ἀθήνας δημοσίευσαν εἰκόνες καὶ
βίους ὑποψηφίων. Ἡ « Ἀκρόπολις », τὸ μό-
νο ξύπνιο φύλλο τῆς ἐποχῆς ἐκαίνης, ἔδειχνε
ἐνδιαφέρον καὶ γιὰ τὶς ἰδέες. Ὁ ἀγιάτρευτος
φιλονεῖσμός της, στὴν ὁποῖον χρωστᾶμε τὸ
μεγαλύτερο μέρος τῆς μεταβολῆς πού ξέ-
ρετε, τὴν ἐσπρωχνε πρὸς τὰ καινούργια πρό-
σωπα, πρὸς τοὺς ἐφηβικοὺς ἐγκεφάλους. Ἐ-
μαθε, πῶς στὴν Πάτρα ζῇ καὶ θριαμβεῖ
κάποιος δικηγόρος καὶ ρήτορας, ἐνάρετος
καὶ σοφός, ἓνας καινούργιος ἄνθρωπος στὴ
σκέψη καὶ στὴν ἐνέργεια, τὸν ὁποῖον οἱ φί-
λοι του σὺλωσαν ἀντιμέτωπο τόσων καὶ τό-
σων ὀνομαστῶν φατριαρχῶν. Ἐστεῖλε ἓνα
γράμμα λοιπὸν στὸν ἀνταποκριτὴ τοῦ φίλου
Γαβριηλίδης, καὶ ὕστερ' ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἐπρό-
βαλεν ἓνα πολύστηλο πρόγραμμα τοῦ Γού-
ναρη στὴν « Ἀκρόπολη ».

Ἦμουν ἀκόμη παιδί, - μικρὴ ἦταν ἡ γνω-
ριμία μου μὲ τὶς ἰδέες, - ἀλλὰ θυμοῦμαι πῶς
διαβάζοντας τὴ συνέντευξη - πρόγραμμα τοῦ
Γούναρη στὴν « Ἀκρόπολη », αἰσθάνθηκα ἐν-
θουσιασμό ἀπερίγραπτο.

Τὸ πρόγραμμα ἐκεῖνο μιλοῦσε γιὰ με-
ταρρυθμίσεις ἐκπαιδευτικῆς, δικαστικῆς, διοι-
κητικῆς, ἐσχέδιαζε τὸ « πλάνο » μιᾶς και-
νούργιας Ἑλλάδος. Δὲν ξέρω πόσοι τὸ πρό-
σεξαν. Ὅμως οἱ ἐκλογεῖς τῆς Πάρας ἔκαμαν
τὸ συντάκτη τους βουλευτὴ, καὶ ἡ Βουλὴ τὸν
ἐθαύμασε καὶ τὸν ἐχειροκρότησε στὴν πρώτη
του μεγάλῃ ἀγόρευση γιὰ τὸ ζήτημα τὸ
σταφιδικό. Ὁ Ντελγιάννης αὐτός, πρωθυ-
πουργὸς τότε, φανέρωσε τὴν κατάπληξή του
γιὰ τὸ νέο ῥήτορα καὶ τοῦσφιξε τὸ χέρι ἀνυ-
πόκριτα.

Στὶς ἐκλογὰς τοῦ 1904 ὁ Γούναρης δὲν ἐ-
πέτυχε. Τὰ προσωπικὰ κόμματα τῆς Πάτρας
εἶχαν συνωμοτήσει γιὰ νὰ τὸν ἀποκλείσουν
ἀπὸ τὴ Βουλὴ - καὶ τὸ κατάφεραν. Γιὰ μιὰ
στιγμὴν ἐνόμιζες, πῶς ἡ πολιτικὴ σταδιοδρο-
μία τοῦ Γούναρη ἐκλείσεν. Ὅμως ὄχι. Στὶς
ἄλλες ἐκλογὰς ἤρθε καὶ πάλι θριαμβευτής.

Στὴν ἀρχὴ συνεργάσθηκε μὲ τὸν κ. Θεοτόκη, πολιτικὸν τοῦ ὁποίου ἐκτιμοῦσε βαθειὰ τὴν ἀντίληψιν τὴν πλατεῖα καὶ τὴ γενικὴ τάσιν τὴ σωστή, χωρὶς ὥστος νὰ ἐπιδιοκιμάζῃ τὸ πνεῦμα τοῦ τὸ συμβιβαστικὸ, τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τὴ Βουλὴν, τὴν πολιτικὴν τοῦ τὴν παρασηνιακὴν, τὴ μοιρολατρείαν του, τὴ συναλλαχτικὴν τοῦ διάθεσιν, τὴν ἀντοχὴν τοῦ ἀγνάντια σὲ πρόσωπα τιποτένια—μὲ τὴ σφραγίδα τῆς γενικῆς ἀναγνωρίσεως.

Ἄλλ' ἡ συνεργασία τους δὲν ἐπολυκαίρισε. Ὁ Γούναρης φοβήθηκε τὸν πολιτικὸ θάνατον καὶ τὸ μούχλιασμα δίπλα σὲ τέτοιον «ἀβέλτερον» ἀρχηγό. Καὶ μαζὶ μὲ τὸ Δραγούμη, τὸ Ρέπουλη, τὸν Πρωτοπαπαδάκη, τὸν Παναγιωτόπουλον, καὶ κάποιους ἄλλους ἱδρυσεν τὴν Ἰαπωνικὴν ὁμάδα—ἓνα μικρὸ κόμμα ποῦ ἀπομεῖναν οἱ κοινοβουλευτικοὶ τοῦ ἀγῶνος ἱστορικοί. Ἡ **λειψή** ἐπανάστασις ποῦ εἶνε κατόπιν ὀφείλεται στὴν «Ἀκρόπολη» ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, καὶ στὴν Ἰαπωνικὴ ὁμάδα—ἀπ' τὴν ἄλλη.

Ὁ κ. Θεοτόκης, ἄνθρωπος καθὼς εἶπαμε τῶν συμβιβασμῶν, ἔστησε παγίδα στὸ Γούναρη. Καθὼς ἔνιωσεν πῶς ἡ ψυχὴ τῆς Ἰαπωνικῆς ὁμάδος ἦτον ὁ σημερινὸς πρωθυπουργὸς—καὶ πῶς μὲ τὴν ἀπομάκρυνσίν του τὸ μικρὸν κόμμα ἤθελε διαλυθῇ, ἐπρότεινε στὸ Γούναρη νὰ λάβῃ μέρος στὸν ἀνασχηματισμὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ οἰκονομικὸν τοῦ πρόγραμματος.

Ὁ Γούναρης μὲ τὴ σκέψιν πῶς ἡ συμμετοχὴ του στὸ ὑπουργεῖον θὰ γινόταν ἀφορμὴ οἰκονομικοῦ ξαναγεννημοῦ τοῦ τόπου, δέχθηκε. Ἐτοίμασεν ὁλόκληρον σύστημα οἰκονομικῶν μεταρρυθμίσεων, μεταρρυθμίσεων ποῦ τις ἐμπύχωνεν τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομικῆς δικαιοσύνης, — ἀντικαπιταλιστικῶν μεταρρυθμίσεων —, καὶ τις παρουσίασε στὴ Βουλὴν.

Τί ἔγινεν; Τὸ θυμοῦνται ὅλοι. Οἱ τράπεζες ἀγόρασαν μερικὰς ἐφημερίδας καὶ κάμποσους βουλευτάς, ὁ Θεοτόκης ἄφησεν ἐκθετο τὸ μεταρρυθμιστὴν ὑπουργό του,—καὶ ὁ Γούναρης ἓνα βράδυ ἔστειλε τὸν ἰδιαιτέρου του στὸν κ. Πρόεδρον μῆνα γράμμα. Τὸ γράμμα ἔλεγε: «Παραίτοῦμαι».

Καὶ δίχως νὰ χάσῃ καιρὸν ἀποσύρθηκε γιὰ μερικὰς ἡμέρας στὸ Παλιὸ Φάληρον. Ἐφυγομάχησε.

Ἡρθε νὰ ἐπανάστασις τῆς 15ης Αὐγούστου. Τοῦ προτάθηκε νὰ σχηματίσῃ δικτατορικὸν ὑπουργεῖον. Δὲ θέλησε. Τὸ καθάριον

λαοκρατικὸν πνεῦμα του, ἡ ῥιζοσπαστικὴ τοῦ ιδεολογία δὲ φανταζότανε τὴν ἐπανάστασιν στρατοκρατικὴν. Τὴν ἤθελε κάπως ἄλλοιως—τὴν εὗρε κατ' ὡς ἀπὸ τὰ ἰδανικά του. Ἐγράψεν καὶ ὑπέγραψεν μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους τὸ πρωτόκολλον τῆς ἀποχῆς, ὅταν ὁ Βενιζέλος ἔκαμε τὴ διάλυσιν τῆς Δεύτερης Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς· καὶ ἔτσι τὸ σύνταγμα ἀναθεωρήθηκε ἀπὸ τόσες καὶ τόσες ἀσημαντότητες—δίχως τὴν συνεργασίαν τοῦ Γούναρη, τοῦ Ράλλη, τοῦ Θεοτόκη.

Στὶς ἐκλογὰς τῆς πρώτης Βουλῆς, ὕστερον ἀπὸ τὴ διάλυσιν τῆς δευτέρας ἀναθεωρητικῆς, ὁ Γούναρης ξαναμπήκε στὸ Κοινοβούλιον, γιὰ νὰ κερδίσῃ ὅ,τι ἔχασεν μὲ τὴν πολυκαιρινὴν ἀπουσίαν. Δὲν ἐμίλησεν παρὰ μετρημένες φορὰς. Γιὰ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα, γιὰ τὴν κύρωσιν τῶν συνθηκῶν, γιὰ τὸ σκάνταλον Σλήμαν, γιὰ τὴν Ἑθνικὴ Τράπεζαν, γιὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας, γιὰ τὸν προϋπολογισμόν. Ὅμως ὅλες οἱ ὁμιλίαι του γεννήσανε τρικυμίας χειροκροτημάτων, — ἦταν μαζὶ αἰσθητικὰ καὶ διανοητικὰ ἀπολαύσεις. Τὴν τελευταίαν μάλιστα ἀγόρευσίν του — γιὰ τὸν προϋπολογισμόν—τὴ χειροκρότησεν αὐτὸς ὁ κ. Βενιζέλος καὶ τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιον.

Στὸ διάστημα τοῦ πολιτικοῦ του βίου ὁ Γούναρης θῆρεξεν νερὸ στὸ κρασί του. Ἐγενετο λιγώτερον ἰδεολόγος, περισσύτερον πραγματιστής. Περισσότερον συντηρητικὸς καὶ λιγώτερον ῥιζοσπάστης. Ἡ σοσιαλιστικὴ Οὐτοπία, ποῦ ἐξάλισε τὸ Γούναρη στὰ νιάτα του, ὥπως εἶχε ζαλίσαι τὸ Μπριάν, ἔπαυεν νὰ τὸν μετᾷ μὲ τὸ κρασί της. Ὁ Γούναρης εἶναι πλέον πολιτικὸς ὥριμος, δίχως ἀλόγιστες ὁρμές, δίχως πίστη πρὸς τὸ ἀπόλυτον ἔτοιμος νὰ στέρξῃ κάθε ἀναπόφευκτον συμβιβασμόν. Ξέρει πῶς ἡ Ἑλλάς γιὰ νὰ ζήσῃ πρέπει νὰ μεταβληθῇ σὲ τεράστιον στρατόπεδον καὶ ἀπέραντον ναύσταθμον.

Μόλις 48 χρονῶν, ἀκμαῖος στὸ κορμὶ καὶ στὸ νοῦ, εἶχε τὴν τόλμην νάνεβῃ τὸ καράβι τῆς Πολιτείας, ἐνῶ τὰ κύματα πυργώνοντα γύρωθεν βουνά. Λένε πολλοὶ πῶς εἶναι ἀδέξιος, πῶς εἶναι θεωρητικὸς, πῶς δὲν εἶναι καλὸς καραβοκύρης—πῶς δὲν θὰ τάρᾳξῃ τὸ καράβι στὸ λιμάνι τᾶπάνεμο.

Ἐλπίζω πῶς ἡ προφητεία τους δὲ θάλῃ θέψῃ.